

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XXVIII. De prædestinatione Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

¶ Nota hic pro clariori intellectu ex responsione ad secundum, quod sicut in humanis, is qui est filius naturalis, &c. non adoptatur in filium, sed hereditas sibi debetur, quia filius, ita Christus ut homo habet quidem omnia bona patrie & uiae, quae debentur filiis adoptiuis: sed non ex uis uis iure adoptio-

nis, sed ex hoc quod est filius Dei naturalis, habet in natura assumpta hereditatem Dei, ita quod non fuit opus Christo ad hoc, ut natura sua humana haberet dona patrie & uiae, ut adoptaretur a Deo, quoniam ex hoc ipso quod erat Dei naturalis filius, debebatur sibi, ut natura assumpta haberet illam, testante hoc Ioanne: Vidimus inquit, gloriam eius, scilicet uerbi incarnati, gloriam quasi unigeniti a Patre, plenum gratiae & ueritatis.

AD TERTIUM dicendum, quod esse creaturam & etiam seruitus uel subiectio ad Deum, non solum respicit personam, sed etiam naturam, quod non potest dici de filiatione. Et ideo non est simili ratio.

QVAESTIO XXIII.

De praedestinatione Christi, in quatuor articulis diuisa.

DEINDE considerandum est de praedestinatione Christi.

ET CIRCA hoc quaruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum Christus sit praedestinatus.

¶ Secundo, Vtrum sit praedestinatus, secundum quod homo.

quod opposita conclusio consonat errori plures hypostasas.

¶ Super quaestione vigesima quarta articulum primum

Tulius, ut iacet, sine additione aliqua sumendus est.

¶ In corpore una est conclusio; Christus est praedestinatus. Probat, Praedestinatio proprie est diuina ab aeterno praedictio eorum, quae per gratiam sunt fienda in tempore: sed Deum esse hominem, & conuerso, est quoddam factum in tempore per gratiam unionis, & praedictum a Deo ab aeterno; alioquin aliquid noui diuina menti accideret, ergo unio illa est praedestinata, ergo Christus est praedestinatus.

¶ Aduerte sensum littere intentum ab Auctore; & ut discernas doctrinam Auctoris ab aliorum sententiis, recollito quod praedestinationis nomen in sacris litteris dupliciter uenit in usum, uel simpliciter, hoc est sine additione aliqua: ut cum dicimus, Sanctus Petrus fuit praedestinatus. Vel cum determinatione aliqua: ut cum dicimus, quod Magdalena fuit praedestinata ad laudandum Christi pedes lachrymis, & latro ad confitendum regnum Christi pendens in cruce, & similia. Et quoniam communi usu praedestinatio absolute respicit aeternam felicitatem ut terminum (est enim ratio ordinis electorum in uitam aeternam, ut in prima parte habitum est) ideo Durandus in tertio sentent. distin. 7. dicit, quod praedestinatio absolute est respectu beatitudinis, distinguens praedestinationem Christi, quae praedestinatus est filius Dei, a praedestinatione absolute, & dicens eam esse praedestinationem ad hoc scilicet esse filium Dei. Scotus quoque ibidem praedestinationem Christi ponit in ordine ad beatitudinem, quasi gratia unionis fuerit medium in Christo ad gratiam summam beatitudinis animae suae. Diuus autem Auctor intuens gratiam unionis esse excellentius quid gratia summam

beatitudinis creata, quanto maius est esse Deum quam filium Deo, & gratiam summam beatitudinis consequi ad gratiam unionis (non ut finis sequitur ad medium, sed ut proprietates ad substantiam, ut calor ad ignem) posuit praedestinationem absolute communiter quidem respicere gratiam uiae aeternae ut terminum, singulariter autem in

¶ Tertiò, Vtrum eius praedestinatio sit exemplar nostrae praedestinationis.

¶ Quarto, Vtrum sit causa praedestinationis nostrae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Christo conueniat praedestinationem esse.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod Christo non conueniat praedestinatum esse. Terminus enim praedestinationis uidetur esse adoptio filiorum, secundum illud Ephefi. primo. Praedestinavit nos in adoptionem filiorum: sed Christo non conuenit esse filium adoptiuum, ut dictum est. * ergo Christo non conuenit praedestinatum esse.

¶ 2. Praet. In Christo duo est considerare, scilicet naturam humanam & personam: sed non potest dici, quod Christus sit praedestinatus ratione humanae naturae, quia haec est falsa, humana natura est filius Dei: similiter etiam neque ratione personae, quia illa persona non habet ex gratia quod sit filius Dei, sed ex natura: praedestinatio autem est eorum, quae sunt ex gratia.

¶ Etiam gratia aeternae uiae, quam gratia unionis conuenit in ratione per se primo termini summi & ultimi, quantum est ex propriis generationibus (quod ideo apposerim, quia si beatitudo alicuius non propria generatione fieret, sed consequentiu haberetur, non haberet rationem per se primo termini, sed consequentis ad terminum: ut in Christo dictum est contingisse) quia inquam hoc in se claudit, ideo Auctor in littera & praedestinationem proprie acceptam dicit respicere gratiam, & hoc haberi ex antedictis in prima parte. Verissimum siquidem est hoc, non solum ut sonat, sed ut inducit ad excellentius genus gratiae, & termini gratituti.

¶ Si enim gratia consummata sufficit ad terminum praedestinationis simpliciter (ut dictum est) multo magis gratia unionis quae parit gratiam consummatam ut proprietatem, sufficiens est ut terminet praedestinationem etiam absolute. Et propterea littera dicit, quod ratione gratiae unionis Christus dicitur esse praedestinatus, non ad hoc uel illud, sed praedestinatus.

¶ In responsionibus ad secundum & tertium, attende primo, quod secundum rem nulla est inter catholicos quaestio de praedestinatione Christi ad filiationem Dei per gratiam unionis naturae humanae ad filium Dei: sed quaestio est de uerificatione sermonis Pauli Apostoli proprie uel improprie, in hoc, uel illo sensu.

¶ Auctor supponens locutionem Apostoli esse propriam, & intelligi non de aliquo conueniente ad filium Dei (puta manifestatione) difficilem suscepit prouinciam uerificandi illam de persona Christi.

¶ Ultra expositionem namque illam referentem praedestinationem ad naturam, & alteram Ambrosii referentem ad manifestationem Christi, referri quoque potest praedestinatio Christi ad filium Dei in uirtute actuali, ita quod filius Dei ex semine Dauid secundum carnem, praedestinatus est filius Dei in uirtute actuali operationis sanctificationis & reparationis mundi, ita quod totum conuenit, scilicet filius Dei in uirtute actuali, est terminus praedestinationis.

¶ Et licet haec expositio satis consonet litterae Apostoli subiungentis

Et quia gratia aeternae felicitatis communis est omnibus electis in Dei filios adoptiuos, penes illam de finito fuit praedestinatio filiorum adoptionis, de qua in prima parte tractatum est. Quia uero gratia unionis propria est naturali Dei filio, & longe eminentior prima, ideo penes illam concluditur praedestinatio Christi, consonat namque rationi, ut excellentior gratia, termini simpliciter rationem habens, magis terminet praedestinationem simpliciter, si minor illam terminat.

¶ Quia autem gratia beatitudinis patrie, includit in se rationem gratiae & rationem gratiae per se primo summi & ultimi termini, ut spe

1. di. in 40. q. 2. cor. ii. & ad 5. et 3. di. 7. q. 3. art. 2. q. 2. et q. 3. dist. 2. q. 3. et 4. cont. ca. 9. ad 2. et Ro. 1. lib. 3. q. praec. ar. 4.

gentis opera sanctificationis & resurrectionis mortuorum, quia tamen exponitur etiam quod filius Dei absolute sit terminus praedestinationis (ut Auctor cum Glossa ibidem iustinet) ideo hic prosequendo, aduerte secundo, quod Auctor ponit Christum praedestinatum ratione naturae, ita quod ipsa persona Christi ratione assumpta naturae, de-

8. p. q. 23. ar. 6. c. 5.

vt in prima parte dictum est. * ergo Christus non est praedestinatus filius Dei.

¶ 3. Præterea. Sicut illud, quod est factum, non semper fuit, ita & illud quod est praedestinatum, eo quod praedestinatio antecessionem quandam importat: sed quia Christus semper fuit Deus & filius Dei, non proprie dicitur, quod homo ille sit factus filius Dei. ergo pari ratione non debet dici, quod Christus sit praedestinatus filius Dei.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit Rom. 1. de Christo loquens, Qui praedestinatus est filius Dei in uirtute.

8. p. q. 23. ar. 6. c. 4.

RESPON. Dicendum, quod sicut patet ex his, quae in prima parte dicta sunt, praedestinatio proprie accepta, est quaedam diuina praerordinatio ab aeterno, de his, quae per gratiam Dei sunt fienda in tempore. Est autem hoc in tempore factum per gratiam unionis a Deo, ut homo esset Deus, & Deus esset homo. Nec potest dici, quod Deus ab aeterno non praerordinauerit hoc se facturum in tempore: quia sequeretur quod diuinae menti aliquid de nouo accideret. Et ideo oportet dicere, quod ipsa unio naturarum in persona Christi cadat sub aeterna Dei praedestinatione, & ratione huius Christus dicitur esse praedestinatus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Apostolus ibi loquitur de praedestinatione, qua nos praedestinatur ut simus filii adoptiui. Sicut autem Christus singulari modo praeraliis est Dei filius naturalis, ita quodam singulari modo est praedestinatus.

AD SECUNDVM Dicendum, quod sicut dicitur in Glossa. Roman. primo, quidam dixerunt praedestinatione in intelligendam esse de natura, non de esse personaliter unitam filio Dei.

¶ Occurrit hic dubium ex Durando in tertio sententia. distinctio ne septima, quaestione tertia, dicente, hanc locutionem esse impropriam, propter defectum duarum conditionum requisitarum ad praedestinationem.

¶ Praedestinatio enim primo est ad ea, quae excedunt uirtutem praedestinati, nihil autem est quod excedat uirtutem uerbi in carnati.

¶ Praedestinatio rursus est ad id, quod est posterius naturae saltem praedestinato: quia est ad gratuitum aliquid: gratia autem supponit naturam. Constat autem quod esse filium Dei per gratiam unionis, non est posterius naturae aut intellectu uerbo incarnato.

Non est igitur propria haec locutio, Christus praedestinatus est filius Dei.

¶ Ad haec dicitur, quod factis saluator prima praedestinationis conditio, si id, ad quod quis praedestinatur, excedit uirtutem pra-

destinati, uel absolute, uel quatenus praedestinatus est. Sic autem est in proposito: quoniam unio personalis ad filium Dei, est non excedit propriam uirtutem uerbi absolute, excedit tamen uirtutem ipsius secundum carnem, secundum quam est praedestinatus. ¶ Secunda autem conditio de prioritate naturae ditinguitur, uel secundum rem, uel secundum intellectum. Et dicitur, quod licet non sit prius natura uerbum incarnatum, quam uerbum incarnatum esse filium Dei, per gratiam unionis, tamen secundum considerationem abstractionis intellectus, prius natura est uerbum incarnatum, quam modus incarnationis, scilicet per unionem personale.

Manifestatur autem talis prioritas ex conuenientia & differentia inter nos & haereticos. Nam uerbum incarnatum intelligitur ut commune quid apprehensum a nobis & illis: & differentia est circa speciales unionis modos, dum illi per modum templi uel habitus &c. nos autem per personalem unionem uerbum incarnatum dicimus. ¶ Quocirca licet secundum rem nullus sit ibi ordo, secundum apprehensionem tamen intellectus (qui natus est non solum coniuncta diuina, sed etiam unum & idem a seipso abstracte) inter uerbum ut habens carnem, & seipsum ut habens carnem personaliter iunctam, ordo est naturae, sicut inter conne & proprium. Et propterea praedestinatio, quae actus est mentis, & ad rem sub certa apprehensione tendit, ex hoc ipso quod ad uerbum cum carne terminatur, determinat ad unionem personalem, excludendo ceteros alios modos, quibus uerbum cum carne praedestinari potuisset. Et ob hoc filius Dei naturalis, factus ex semine Dauid filius hominis, praedestinatus dicitur: & est filius Dei.

¶ In responsione ad tertium, perspice primo litteram Apostoli apud Origenem esse punctuam sic, quod ly praedestinatus, est adiectiuum subiecti, & non est pars copulae seu praedicator, ita quod dixit, Qui praedestinatus, tamquam si dixisset, qui omnipotens, uel quoduis aliud apposuisset subiecto: & subdit copulam cum praedicator, Est filius Dei in uirtute. Et sic littera nihil habet difficultatis: quoniam uerum est, quod Christus est praedestinatus: & quod est filius Dei in uirtute.

¶ Nota secundo, quod Auctor comparatiue de harum propositionum, (scilicet Christus praedestinatus est filius Dei, Christus factus est filius Dei) ueritate loquitur, dicendo quod prima est magis uera ac per hoc utramque fateatur esse ueram. Christus enim significat

¶ Nota tertio, quod Auctor comparatiue de harum propositionum, (scilicet Christus praedestinatus est filius Dei, Christus factus est filius Dei) ueritate loquitur, dicendo quod prima est magis uera ac per hoc utramque fateatur esse ueram. Christus enim significat

¶ Nota tertio, quod Auctor comparatiue de harum propositionum, (scilicet Christus praedestinatus est filius Dei, Christus factus est filius Dei) ueritate loquitur, dicendo quod prima est magis uera ac per hoc utramque fateatur esse ueram. Christus enim significat

¶ Nota tertio, quod Auctor comparatiue de harum propositionum, (scilicet Christus praedestinatus est filius Dei, Christus factus est filius Dei) ueritate loquitur, dicendo quod prima est magis uera ac per hoc utramque fateatur esse ueram. Christus enim significat

significat suppositum duarum naturarum: & ratione humane nature, utramque suscipit prädicationem, & quod prædestinatus est, & quod factus est filius Dei: quoniam utrumque ei secundum humanam naturam conuenit per gratiam unionis. Magis tamen prima conceditur: quia abstractio Christi secundum naturam humanam a seipso secundum unionem personalem, magis intelligitur supponere ipsum prædestinationi, quæ est mentis actus, quam factio realis, cum ibi sufficit ordo nature secundum intellectum, qui minus sufficit ad factionem.

Cum his tamen retineat, quod ista est impropria, Christus factus est filius Dei, multo plus quam illa, homo est factus Deus, quia homo potest habere suppositionem simplicem (ut superius patuit) Christus autem pro persona supponit. Et propterea locutiones istæ non sunt extendendæ, sed pie exponendæ. Et quod ad sensum, reducendæ ad sensum simplicis suppositionis personam naturam in cõcreto, iuxta hoc quod in littera dicitur, Aliquando incepit esse, quod existens in natura humana esset filius Dei; hoc enim uerissimum est de existente in natura humana, communiter loquendo; quamuis hic existens in natura humana nunquam incepit esse Deus propter falsitatem exponentis negatiuæ, hic existens in natura humana immediate ante non fuit Deus; hic enim est Deus heri, hodie, & in sæcula.

¶ Super quæst. uiginti quarta articulum secundum.

¶ Super quæst. uiginti quarta articulum secundum.

¶ Super quæst. uiginti quarta articulum secundum.

¶ Super quæst. uiginti quarta articulum secundum.

¶ Super quæst. uiginti quarta articulum secundum.

capio prædestinatus, referunt, nõ ad id, quod est eẽ filium Dei, sed ad eius manifestationem, secundum illum consuetum modum loquendi in Scripturis, quo res dicuntur fieri, quando innotescunt: ut sit sēsus, quod Christus prædestinatus est manifestari filio Dei: sed sic non proprie prædestinatio accipitur. nam aliquis dicitur proprie prædestinari, secundum quod dirigitur in finem beatitudinis: beatitudo autẽ Christi non dependet ex nostra cognitione. Et ideo, melius dicendum est, quod illa antecessio, quam importat hoc participium prædestinatus, non refertur ad personam secundum seipsam, sed ratione humane nature: quia scilicet persona illa, etsi ab æterno fuerit filius Dei, hoc tamen non fuit semper, quod subsistens in natura humana, fuerit filius Dei. Vnde Augustinus dicit in lib. de prædestinatione sanctorum. * Prædestinatus est Iesus, ut qui futurus erat secundum carnem filius Dauid, esset in uirtute filius Dei. Et est considerandum, quod licet hoc participium prædestinatus, importet antecessionem, sicut & hoc participium factus, aliter tamen & aliter. Nam fieri pertinet ad ipsam rem, secundum quod in se est. prædestinari autem pertinet ad aliquem, secundum quod est in apprehensione alicuius præordinantis. Id autem, quod subest alicui formæ uel nature secundum rem, potest apprehendi, uel prout est sub forma illa, uel etiam absolute. Et quia absolute nõ conuenit personæ Christi, quod incepit esse filius Dei, conuenit autem ei, secundum quod intelligitur uel apprehenditur, ut in natura humana existens (quia scilicet hoc aliquando incepit esse, quod in natura humana existens esset filius Dei) ideo magis est hæc uera, Christus est prædestinatus filius Dei, quã ista, Christus est factus filius Dei.

ARTICVLVS II.

Utrum hæc sit falsa, Christus, secundum quod homo, est prædestinatus esse filius Dei.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod hæc sit falsa, Christus, secundum quod homo, est prædestinatus esse filius

A ditinguendo duo importata in prædestinatione scilicet ordinem & effectum, gratuitum scilicet donum, & manifestando utrumque conuenire humanitati Christi, adiuncta auctoritate Augustini.

¶ In responsione ad primum uide: & perspice cautelam Auctoris, nam quia ista propositio, Christus, secundum quod homo, est filius Dei, simpliciter est falsa, ut ex quæstio. 16. superius patet: & sic simpliciter & absolute sequetur ex ista, Christus secundum quod homo, prædestinatus est esse filius Dei, si quo ad materiale prædestinationis poneretur hæc uera: ideo Auctor sustinens antecessionem, exponit illud limitate.

¶ Postea tamen dici abique antecedentis limitatione, quod in consequente apponenda secundum intellectum est gratia unionis, ita quod ex isto antecedente, Christus secundum quod homo, prædestinatus est filius Dei, sequitur, ergo Christus, secundum quod homo, est filius Dei, quã ista, homo factus est filius Dei, ut supra habitum est. * ergo magis hæc est uera, Christus, secundum quod est filius Dei, prædestinatus est esse homo, quam econuerso, Christus, secundum quod est homo, est prædestinatus esse filius Dei.

¶ 3. Præter hoc ab æterno prædestinatus, quod est aliquando fiendum in tempore: sed magis hæc est uera, filius Dei factus est homo, quã ista, homo factus est filius Dei, ut supra habitum est. * ergo magis hæc est uera, Christus, secundum quod est filius Dei, prædestinatus est esse homo, quam econuerso, Christus, secundum quod est homo, est prædestinatus esse filius Dei.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro de Prædestinatione San. Ipsum dominum gloriæ in quantum homo factus est Dei filius, prædestinatum esse dicimus.

RESPON. Dicendum, quod in prædestinatione duo possunt considerari. unum quidem ex parte ipsius prædestinationis æternæ, & secundum hoc importat antecessionem quãdam respectu eius, quod sub prædestinatione cadit. Alio modo potest considerari secundum effectum temporalem, qui quidem est aliquod gratuitum Dei donum.

Dicendum est ergo, quod secundum utrumque istorum attribuitur prædestinatio Christo ratione solius humane nature. Nam humana natura non semper fuit uerbo unita, & etiam hoc per gratiam est collatum, ut filio Dei in persona uniretur. Et ideo solù ratione humane nature prædestinatio competit Christo: unde Augustinus dicit in lib. de prædestinatione san. prædestinata est ista humane nature tanta, & tã excelsa subiectio, ut quo atrolleretur altius non haberet. Hoc autem dicimus conuenire alicui, secundum quod homo, quod ei conuenit ratione huma-

ris, nam quia ista propositio, Christus, secundum quod homo, est filius Dei, simpliciter est falsa, ut ex quæstio. 16. superius patet: & sic simpliciter & absolute sequetur ex ista, Christus secundum quod homo, prædestinatus est esse filius Dei, si quo ad materiale prædestinationis poneretur hæc uera: ideo Auctor sustinens antecessionem, exponit illud limitate.

¶ Postea tamen dici abique antecedentis limitatione, quod in consequente apponenda secundum intellectum est gratia unionis, ita quod ex isto antecedente, Christus secundum quod homo, prædestinatus est filius Dei, sequitur, ergo Christus, secundum quod homo, est filius Dei, quã ista, homo factus est filius Dei, ut supra habitum est. * ergo magis hæc est uera, Christus, secundum quod est filius Dei, prædestinatus est esse homo, quam econuerso, Christus, secundum quod est homo, est prædestinatus esse filius Dei.

¶ 3. Præter hoc ab æterno prædestinatus, quod est aliquando fiendum in tempore: sed magis hæc est uera, filius Dei factus est homo, quã ista, homo factus est filius Dei, ut supra habitum est. * ergo magis hæc est uera, Christus, secundum quod est filius Dei, prædestinatus est esse homo, quam econuerso, Christus, secundum quod est homo, est prædestinatus esse filius Dei.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro de Prædestinatione San. Ipsum dominum gloriæ in quantum homo factus est Dei filius, prædestinatum esse dicimus.

RESPON. Dicendum, quod in prædestinatione duo possunt considerari. unum quidem ex parte ipsius prædestinationis æternæ, & secundum hoc importat antecessionem quãdam respectu eius, quod sub prædestinatione cadit. Alio modo potest considerari secundum effectum temporalem, qui quidem est aliquod gratuitum Dei donum.

Dicendum est ergo, quod secundum utrumque istorum attribuitur prædestinatio Christo ratione solius humane nature. Nam humana natura non semper fuit uerbo unita, & etiam hoc per gratiam est collatum, ut filio Dei in persona uniretur. Et ideo solù ratione humane nature prædestinatio competit Christo: unde Augustinus dicit in lib. de prædestinatione san. prædestinata est ista humane nature tanta, & tã excelsa subiectio, ut quo atrolleretur altius non haberet. Hoc autem dicimus conuenire alicui, secundum quod homo, quod ei conuenit ratione huma-

q. 16. a. 6. & 7.

c. r. in med. to. 7.

c. 15. post me. to. 7.

Ad hanc p. illi b. m. 7. c. 10. 7.

q. 16. a. 6. & 7. c. r. in med. to. 7.

secundum collige hinc ex Auctore illa distinctionem de secundum, quod seu inquantum, vel reduplicative uel specificative. Prima enim membrum literæ ex ponit reduplicative, denotando causam, feci dum autem specificative, determinando conditionem, qua subiectum recipit predicatum. Et hoc modo, scilicet specificative tenetur, cum dicitur, Christus secundum quod homo, est prædestinatus filius Dei, sicut cum dicitur, Sortes, secundum quod habet capillos, est crispus.

¶ Super 22. articulum tertium.

In cor. ar.

Tertius clarus est. In corpore unica est distinctio membrorum, & dux conclusiones respondentes singulis distinctionis membrum. Distinctio est. Prædestinatio dupliciter sumitur, vel ex parte actus, uel ex parte termini. Prima conclusio est, Prædestinatio Christi ex parte actus, non est exemplar nostra. Probatur: quia ex parte actus uno actu & modo aeterno Deus Christum & nos prædestinavit, in actu siquidem diuino & modo ex parte Dei, nulla est differentia, cum sint omnia unam res ipsa scilicet deitas.

In cor. ar. 3. di. 7. q. 3. artic. 1. & ar. 2. a. q. 2. c. 5. a med. 107.

Secunda conclusio. Prædestinatio Christi est nostre exemplar ex parte termini, quo ad duo, hoc est quo ad bonum terminans, & quo ad modum consequendi illud bonum. Probatur primum, quia Christus ad filiationem naturalem, nos ad adoptiuam. Probatur secundum, quia Christus per gratiam excludentem omne meritum, nos per gratiam, includentem meritum Christi, quia de plenitudine eius omne accepimus.

¶ Memento nouitæ, quod Christus dicitur prædestinatus ut

næ naturæ: Et ideo dicendum est, quod Christus secundum quod homo, est prædestinatus esse filius Dei.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod cum dicitur, Christus secundum quod homo, est prædestinatus esse filius Dei, hæc determinatio, secundum, quod homo, potest referri ad actum significati per participium dupliciter. Vno modo ex parte eius, quod materialiter cadit sub prædestinatione, & hoc modo est falsa: est enim sensus, quod prædestinatum sit, ut Christus, secundum quod homo, sit filius Dei, & in hoc sensu procedit obiectio. Alio modo, potest referri ad ipsam propriam rationem actus, prout scilicet prædestinatio importat in sui ratione antecessorem & effectum gratuitum, & hoc modo conuenit Christo ratione humanæ naturæ, ut dictum est. Et secundum hoc dicitur prædestinatus, secundum quod homo.

AD SECUNDUM Dicendum, quod aliquid potest conuenire alicui homini ratione humanæ naturæ dupliciter. Vno modo sic, quod humana natura sit causa illius, sicut esse risibile conuenit Sorti ratione humanæ naturæ, ex cuius principiis causatur. Et hoc modo prædestinari non conuenit, nec Christo, nec alteri homini ratione humanæ naturæ, & in hoc sensu procedit obiectio. Alio modo, dicitur conuenire aliquid alicui ratione humanæ naturæ, cuius humana natura est susceptiua: & sic dicimus Christum esse prædestinatum ratione humanæ naturæ, quia prædestinatio refertur ad exaltationem humanæ naturæ in ipso, ut dictum est.

AD TERTIUM Dicendum, quod sicut Augustinus dicit in libro de Predest. Ipsa est illa ineffabiliter facta hominis a Deo uerbo susceptio singularis, ut filius hominis simul propter. Susceptio hominem, & filius Dei propter susceptiuentem unigenitum Deum, ueraciter & proprie diceretur.

Et ideo, quia illa susceptio sub prædestinatione cadit, tamquam gratuita, utrumque potest dici, scilicet quod & filius Dei prædestinatus sit esse homo, & filius hominis prædestinatus sit esse filius Dei. Quia tamē gratia non est facta filio Dei ut esset homo, sed potius humana naturæ, ut filio Dei ueretur, magis proprie potest dici, quod Christus, secundum quod homo, est prædestinatus esse filius Dei, quā quod Christus, secundum

quod filius Dei, sit prædestinatus esse homo.

ARTICULVS III.

¶ Vtrum prædestinatio Christi sit nostra exemplar.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur quod prædestinatio Christi non sit exemplar nostræ prædestinationis, exemplar enim præexistit exemplato: nihil autem præexistit æterno. Cum igitur prædestinatio nostra sit æterna, uidetur quod prædestinatio Christi non sit exemplar nostræ prædestinationis.

¶ 2. Præter exemplar dicitur in cognitionem exemplati: sed non oportuit, quod Deus duceretur in cognitionem nostræ prædestinationis ex aliquo alio, cum dicitur Ro. 8. Quos præsciuit, hos prædestinavit. ergo prædestinatio Christi non est exemplar nostræ prædestinationis.

¶ 3. Præterea Exemplar est conforme exemplato: sed alterius rationis uidetur esse prædestinatio Christi, quā prædestinatio nostra: quia nos prædestinamur in filios adoptionis, Christus autem est prædestinatus filius Dei in uirtute, ut dicitur Ro. 1. ergo eius prædestinatio non est exemplar nostræ prædestinationis.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in lib. de Predest. San. Est præclarissimum lumen prædestinationis & gratiæ ipse saluator, ipse mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus. Dicitur autem lumen prædestinationis, & gratiæ, inquantum per eius prædestinationem & gratiam manifestatur nostræ prædestinatio, quod uidetur ad rationem exemplaris pertinere. ergo prædestinatio Christi est exemplar nostræ prædestinationis.

RESPON. Dicendum, quod prædestinatio dupliciter potest considerari. Vno modo, secundum ipsum actum prædestinantis, & sic prædestinatio Christi non potest dici exemplar nostræ prædestinationis: uno enim modo, & eodem actu æterno prædestinavit Deus nos & Christum. Alio modo, potest prædestinatio considerari secundum illud, ad quod aliquis prædestinatur, quod est prædestinationis terminus & effectus. Et secundum hoc, prædestinatio Christi est exemplar nostræ prædestinationis, & hoc dupliciter. Primo quidem, quantum ad bonum, ad quod prædestinamur: ipse enim est prædestinatus ad hoc, quod esset Dei filius naturalis: nos autem prædestinamur ad filiationem adoptionis, quæ est quædam participata similitudo filiationis naturalis. Vnde dicitur Rom. 8. Quos præsciuit, hos prædestinavit conformes fieri imaginis filii sui. Alio modo, quantum ad modum consequendi istud bonum, quod est per gratiam, quod quidem in Christo est manifestissimum: quia natura humana in Christo nullis suis præcedentibus meritis est unita filio Dei. Et de plenitudine gratiæ eius nos omnes accepimus, ut dicitur Ioan. 1.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa ratio procedit ex parte illius actus prædestinantis. Et similiter dicendum ad Secundum.

AD TERTIUM dicendum, quod non est necessarium, quod exemplari, quantum ad omnia conformetur: sed sufficit quod exemplatum aequaliter imitetur suum exemplar.

¶ filius Dei naturalis, modo exposito, scilicet ratione humanæ naturæ per gratiam unionis personalis. Reliqua sunt plana.

¶ Super

Art. 10. q. 3.

In liq. 10. non potest a prima.

Art. 10.

ARTICVLVS IIIII.

Vtrum predestinatio Christi sit causa nostra predestinationis.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod predestinatio Christi non sit causa nostre predestinationis: aeternum enim non habet causam: sed predestinatio nostra est aeterna ergo predestinatio Christi non est causa nostra predestinationis.

Præterea. Illud, quod dependet ex simplici Dei voluntate, non habet aliam causam nisi Dei voluntatem: sed predestinatio nostra ex simplici voluntate Dei dependet. dicitur enim Ephes. primo. Predestinati secundum propositum eius, qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suæ. ergo predestinatio Christi non est causa nostra predestinationis.

Præterea. Remota causa, remouetur effectus: sed remota predestinatione Christi, non remouetur nostra predestinatio: quia etiam si filius Dei non incarnaretur, erat alius modus possibilis nostre salutis, ut Augustinus dicit in lib. de Trinit. * Predestinatio ergo Christi non est causa nostre predestinationis.

SED CONTRA est, quod dicitur Ephes. primo. Prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum.

RESPON. Dicendum, quod si consideretur predestinatio secundum ipsum predestinationis actum, predestinatio Christi non est causa nostre predestinationis, cum uno & eodem actu Deus prædestinauerit ipsum & nos; si autem consideretur predestinatio secundum terminum predestinationis, sic predestinatio Christi est causa nostre predestinationis. Sic enim Deus præordinauit nostram salutem, ab æterno prædestinando, ut per Iesum Christum completeretur. Sub predestinatione enim æternam non solum cadit id, quod est sciendum in tempore, sed etiam modus & ordo, secundum quem est complendum in tempore.

AD PRIMVM ergo & secundum dicendum, quod rationes illæ procedunt de predestinatione secundum predestinantem actum.

AD TERTIVM dicendum, quod si Christus non fuisset incarnandus, Deus præordinasset homines saluari per aliam causam: sed quia præordinauit incarnationem Christi, simul cum hoc præordinauit, ut esset nostre salutis causa.

QVAESTIO XXV.

De adoratione Christi, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de his, quæ pertinent ad Christum in comparatione ad nos. Et primo de adoratione Christi, quæ nos cum adoramus. secundo, de hoc, quod est Mediator noster ad Deum.

ET CIRCA primum quaruntur sex.

Primo, Vtrum una & eadem

adoratione sit adoranda diuinitas Christi, & eius humanitas.

Secundo, Vtrum caro Christi sit adoranda adoratione latrice.

Tertio, Vtrum adoratio latrice sit exhibenda imagini Christi.

Quarto, Vtrum sit exhibenda cruci Christi.

Quinto, Vtrum sit exhibenda matri eius.

Sexto, De adoratione reliquiarum sanctorum.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum una & eadem adoratione sit adoranda diuinitas Christi, & eius humanitas.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod non eadem adoratione adoranda sit humanitas Christi, & eius diuinitas. Diuinitas enim Christi est adoranda, quia est communis Patri & Filio. unde dicitur Ioa. 5. Omnes honorificent filium, sicut honorificauit Patrem: sed humanitas Christi non est communis ei & patri. ergo non eadem adoratione adoranda est humanitas Christi & eius diuinitas.

Præterea. Honor est proprie premium uirtutis, ut Philosoph. dicit in quarto Ethicorum: * meretur autem uirtus suum premium per actum. Cum igitur in Christo sit alia operatio diuinæ & humanæ naturæ (ut supra habitum est) uidetur quod alio honore sit ueneranda humanitas Christi, & alio diuinitas.

Præterea. Anima Christi si non esset uerbo unita, esset ueneranda propter excellentiam sapientie & gratiæ, quam habet: sed nihil dignitatis est ei subtractum per hoc, quod est unita uerbo. ergo natura humana in Christo est quedam propria adoratione ueneranda præter uenerationem, quæ exhibetur diuinitati ipsius.

SED CONTRA est, quod in capitulis quintæ Synodi sic legitur. †

Si quis duabus naturis adorari dicit Christum (ex quo due adorationes introducuntur) sed non una adoratione Deum. Verbum incarnatum cum propria ipsius carne adoratur, sicut ab initio Dei Ecclesiæ traditum est, talis anathema sit.

RESPON. Dicendum, quod in eo qui honoratur, duo possumus considerare, scilicet eum cui honor exhibetur, & causam honoris.

di, quod in litera asseritur, tractaturque hæc materia in tertio sentent. 9.

In corpore articuli duo fiunt. primo distinguuntur termini, deinde respondetur quæsitio.

Distinguitur ergo primo id quod honoratur, secundum unitas uel pluralitas honoris. Distinguantur igitur in honorato res honorata, & causa honoris, & dicitur, quod res honorata est tantum persona seu totum subsistens, & probatur excludendo partes, ex usu loquendi, quia non dicimus manum honorari.

Et quia hoc ut par calumniam, respondetur obiectioni, quod partes quandoque dicuntur honorari, non secundum se, sed utcumque honoratur. Et declaratur a simili, in ueste nuntio, &c.

Ubi habes aliam distinctionem honorati, scilicet secundum se, uel secundum aliud in se. Totum enim honoratur secundum se, pars autem imago, & nuntius, secundum aliud, hoc est totum in se parte, representatur in se imago, mittentem in se nuntio.

Causa autem honoris est id, unde habet honoratus excellentiam.

Probat, quia honor est reuerentia ex hibita alicui propter sui excellentiam. Unitas uero & pluralitas honoris distinguitur, quod potest attendi uel secundum causam honoris, uel secundum terminum per se proprium adorationis.

Et propterea si contingit in uno eodem homine inueniri diuersas causas honoris, erit illius honor unus & multiplex. Vnus, ex parte personæ quæ terminus est multiplex, ex parte causæ multiplicis, ut patet de uno homine honorato, & propter scientiam, & propter uirtutem moralem seu theologalem.

Conclusio responsionis quæsitio est. Adoratio Christi est una ex parte

Inf. 1. art. 3. c. 2. & ad 1. & 3. dist. 9. q. 1. ar. 2. q. 1. & dist. 19. ar. 1. ad 4. & ueri. q. 19. ar. 4. ad 4.

c. 2. 10. 5.

q. 19. ar. 1.

In concil. 2. Constantino. q. 1. c. 1. gene. rale cano. 9.

Super quæst. uiginti materia articulum quartum.

Titulus clarus, ut iacet.

In corpore est unica distinctio cum duplici conclusione: scilicet in precedenti articulo, & quia similiter clara sunt, pertractantur.

destinatio Christi non est causa nostre predestinationis.

Præterea. Illud, quod dependet ex simplici Dei voluntate, non habet aliam causam nisi Dei voluntatem: sed predestinatio nostra ex simplici voluntate Dei dependet. dicitur enim Ephes. primo. Predestinati secundum propositum eius, qui omnia operatur secundum consilium voluntatis suæ. ergo predestinatio Christi non est causa nostra predestinationis.

Præterea. Remota causa, remouetur effectus: sed remota predestinatione Christi, non remouetur nostra predestinatio: quia etiam si filius Dei non incarnaretur, erat alius modus possibilis nostre salutis, ut Augustinus dicit in lib. de Trinit. * Predestinatio ergo Christi non est causa nostre predestinationis.

SED CONTRA est, quod dicitur Ephes. primo. Prædestinauit nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum.

RESPON. Dicendum, quod si consideretur predestinatio secundum ipsum predestinationis actum, predestinatio Christi non est causa nostre predestinationis, cum uno & eodem actu Deus prædestinauerit ipsum & nos; si autem consideretur predestinatio secundum terminum predestinationis, sic predestinatio Christi est causa nostre predestinationis. Sic enim Deus præordinauit nostram salutem, ab æterno prædestinando, ut per Iesum Christum completeretur. Sub predestinatione enim æternam non solum cadit id, quod est sciendum in tempore, sed etiam modus & ordo, secundum quem est complendum in tempore.

AD PRIMVM ergo & secundum dicendum, quod rationes illæ procedunt de predestinatione secundum predestinantem actum.

AD TERTIVM dicendum, quod si Christus non fuisset incarnandus, Deus præordinasset homines saluari per aliam causam: sed quia præordinauit incarnationem Christi, simul cum hoc præordinauit, ut esset nostre salutis causa.

Super questionibus uiginti materia articulum primum.

Titulus non de qualitate, sed de identitate uel diuersitate adorationis querit, an scilicet una eademque adoratio (qualis cumque sit illa) terminetur ad Christi humanitatem, quæ ad illius terminatur diuinitatem. Et est ratio dubii huius, uel Ecclesiæ & decretum quintæ Synodi.